

Kysymykset kontrollipisteelle 1 (proto 8.5.2025)

Sinut on kutsuttu testaamaan protoversiota #KIRAriskDD kyselystä. Case: sähkökaapelit.

* Pakollinen

Osa-alue 1: Tietopyyntö huolellisuusprosessiin liittyen

Rakennushankkeessamme nro 12345 tehdään sähkökaapelien hankintaa ja teidän valmistaman tuotteen osalta tarvitsemme yrityksestänne ja toimitusketjustanne tietoja ennen lopullisen tilauksen tekemistä.

Rakennushankkeen osapuolia ovat rakennuttaja A, rakennusliike B ja sähköurakoitsija C, joka on tämän kyselyn lähettäjä ja mahdollinen asiakkaanne.

Sähköurakoitsijan yhteyshenkilö kyselyyn liittyen on: NN
Tarvitsemme vastauksenne seitsemän päivän kuluessa.

Kiinteistö- ja rakennusalan arvoketjussa kontrollipisteellä tarkoitetaan toimijaa, jolla on mahdollisuus tuntea rakennusmateriaalin toimitusketju parhaiten. Tämä kysely on osoitettu rakennushankkeesta katsottuna ensimmäiselle tällaiselle taholle, siis teille, toimitusketjussa.

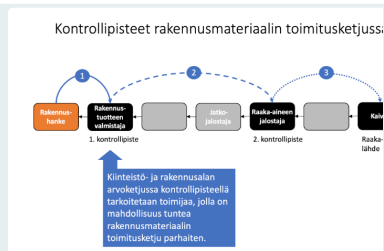
Koska raaka-aineiden toimitusketjut ovat usein monimutkaisia, saattaa teidänkin näkökulmasta ketjussa syvemmällä ylävirrassa olla toimija kuten jalostamo, joka lopulta tietää raaka-aineen lähteen parhaiten.

Kysely on muotoiltu niin, että liikesalaisuuksia ei tarvitse paljastaa, vaan kyselyssä arvioidaan huolellisuusmenettelyitä ja toimitusketjun läpinäkyvyyttä. Joskus tietoja ei ole saatavilla ja myös tämän voi kyselyssä ilmaista.

Kyselyssä on vaihtoehtoina erilaisia keinoja huolellisuutensa osoittamiseksi. Tämän johdosta, jo muutamakin käytössä oleva toimintaperiaate voi olla riittävä osoitus huolellisuusprosessistanne.

Kyselyä kehitetään jatkossa saatujen vastausten perusteella edelleen paremmaksi. Tarkoitus ei ole siis lisätä yritysten byrokratiaa, vaan päinvastoin, vähentää sitä.

Osa-alue 2: Kontrollipisteen oma huolellisuusprosessi

Tässä osioissa kartoitetaan ns. ensimmäisen kontrollipisteen omaa huolellisuusprosessia raaka-aineiden ympäristö- ja ihmisoikeusriskeihin liittyen. Kontrollipiste on se yritys, jolla on ratkaiseva rooli ja vaikutusvalta toimitusketjuunsa päin.

Voit mieltää kontrollipisteen olevan oma liiketoimintayksikkösi tai koko konserni, jonka tietoja hyödyntäen koostat vastaukset.

1

Halutessasi voi kirjoittaa minkä toimintojen huolellisuusprosessia vastauksesi käsittelee

2

Mistä alla olevista olette tehneet olennaisuusanalyysin toimitusketjunne (ja erityisesti sen alkupään) negatiivisten vaikutusten ja positiivisten mahdollisuuksien tunnistamiseksi:

- ☐ Saastuminen ja jätteet
- ☐ Luonnon monimuotoisuus
- ☐ Työoikeudet
- ☐ Työntekijöiden terveys ja turvallisuus
- ☐ Paikallisyhteisöjen terveys ja tervellisyys
- ☐ Paikallisyhteisöjen oikeudet
- ☐ Ei ole tehty olennaisuusanalyysiä laisinkaan
- ☐ Muu

3

Onko teillä käytössänne jokin seuraavista sertifikaateista? *

- ☐ Copper Mark
- ☐ Joint Due Diligence Standard (täydentävä ja integroitu osa Copper Markia)
- ☐ Ei ole sertifikaattia tai standardia
- ☐ Muu

4

Mitä standardeja tai politiikoita yrityksenne hyödyntää *

	Standardi käytössä	Vastaava politiikka hallituksen hyväksymänä	Vastaava politiikka osittain käytössä	Ei käytössä	EOS
ISO 14001: Kansainvälinen ympäristöjohtamisjärjestelmästandardi	☐	☐	☐	☐	☐
ISO 20400 Sustainable Procurement: ohjeistaa, miten vastuullisuus huomioidaan hankintaprosessissa	☐	☐	☐	☐	☐
ISO 37001 Anti-Bribery Management Systems: Standardi lahjonnan torjumiseksi.	☐	☐	☐	☐	☐
ISO 26000 – Social Responsibility: antaa suuntaviivoja organisaation yhteiskuntavastuusta, mukaan lukien toimitusketju	☐	☐	☐	☐	☐
ISO 45001 – Occupational Health and Safety: työturvallisuus ja työterveys toimitusketjussa	☐	☐	☐	☐	☐
ISO 9001 – Quality Management Systems: laatujohtaminen ja jatkuva parantaminen myös alihankkijoiden osalta	☐	☐	☐	☐	☐

5

Tarvittaessa voit täydentää edellä olevaa vastaustasi

6

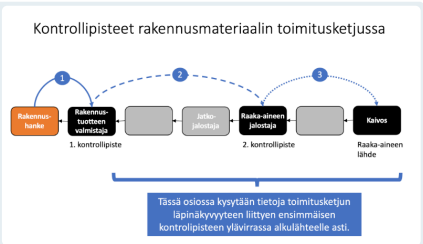
Onko yrityksenne osallisena jossakin kestävyysaloitteessa, sitoumuksessa tai vapaaehtoisessa toimintaperiaatteessa? *

- ☐ Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
- ☐ UNGP Reporting Framework
- ☐ Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)
- ☐ International Council on Mining and Metals (ICMM)
- ☐ Ei osallisena missään sitoumuksessa tms.
- ☐ Muu

7

Miten hallitsette konfliktimineraaliasetuksen ja pakkotyöasetuksen vaatimuksia toimitusketjussanne? *

Osa-alue 3: Toimitusketjun tuntemus

Toimitusketjun tuntemisen tilanne aina raaka-aineen alkulahteille asti

8

Kuinka hallitsette oman toimitusketjunne vastuullisuutta toimittajavalinnan yhteydessä? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Riskien hallinta -osion yhteydessä kysymme vielä erikseen, mitä toimia teette sopimussuhteen aikana

	Sisältyy virallisiin toimintaperiaatteisiimme	Osittain käytössä	Kehitetään	Ei ole käytössä	EOS
Vaadimme suorilta omilta toimittajiltamme sitoumusta kestävyydestä siten, että he siirtävät velvoitteen eteenpäin	☐	☐	☐	☐	☐
Arvostamme Copper Markkia toimittajavalinnassamme	☐	☐	☐	☐	☐
Teemme / teetämme tarkastuskäyntejä uusien toimittajien toimitusketjuun ennen sopimuksen allekirjoitusta	☐	☐	☐	☐	☐
Mikäli toimittajalla on käytössään esim. ISO standardi, joka vuosittain auditoidaan, voimme keventää toimittaja-analyyysiä sopimusvaiheessa	☐	☐	☐	☐	☐
Arvostamme vapaaehtoisia vastuullisuusarviointijärjestelmiä kuten Ecovadis	☐	☐	☐	☐	☐
Olemme tunnistanee luotettavia kontrollipisteitä toimitusketjuistamme	☐	☐	☐	☐	☐

9

Miltä ajanjaksolta annat seuraavassa tietoja raaka-aineiden alkuperästä?
Tarvittaessa voit täydentää vastausta Muu -vaihtoehtoon

- ☐ Arvio tämän hetkisestä tilanteesta
- ☐ Edellinen vastuullisuusraportin kausi
- ☐ Yli kaksi vuotta vanha tieto
- ☐ Muu

10

Mihin alkuperämaiden erittely perustuu?

- ☐ Keskimääräinen jakauma koko vuoden ajalta
- ☐ Tilanne raportointikauden lopulla
- ☐ Oma arvio
- ☐ Muu

11

Kuinka suurelta osin tiedät raaka-aineiden alkuperämaat?

	< 20%	21-40 %	41-60 %	61-80 %	> 80 %	EOS
Kupari	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12

Kuinka suuri osa kuparin (primary copper) raaka-aineista tulee varmasti lähteistä, joilla on Copper Mark -sertifikaatti?

	<20 %	21-40 %	41-60 %	61-80 %	>80%	EOS
Massatasemallin mukaan (Mass Balance Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erillismallin mukaan (Separation Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13

Kuinka suuri osa kierrätyskuparin (secondary copper) raaka-aineista tulee varmasti lähteistä, joilla on Copper Mark -sertifikaatti?

	<20 %	21-40 %	41-60 %	61-80 %	>80%	EOS
Massatasemallin mukaan (Mass Balance Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erillismallin mukaan (Separation Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14

Tuleeko kuparia (primary copper) jostakin yleisesti tunnetusta riskimaasta suoraan tai välikäsen kautta?

Listalla yli 460 tonnia tuottavat riskimaat. Voit täydentää riskimaiden listaa kohtaan Muu tarvittaessa.

- ☐ Chile
- ☐ Peru
- ☐ Kongo
- ☐ Kiina
- ☐ Indonesia
- ☐ Venäjä
- ☐ Sambia
- ☐ Brasilia
- ☐ Kazakhstan
- ☐ Ei tule mistään yllä olevista maista
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Muu

15

Kuinka suurelta osin tiedät riskimaista tulevasta kuparista (primary copper) yhtiöt, jotka tuottavat kuparin?

	< 20%	21-40 %	41-60 %	61-80 %	> 80 %	EOS
Kaivosyhtiö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sulattamo	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16

Kuinka suurella osalla riskimaista tulevalla kuparilla (primary copper) on Copper Mark -sertifikaatti?

	<20 %	21-40 %	41-60 %	61-80 %	>80%	EOS
Massatasemallin mukaan (Mass Balance Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erillismallin mukaan (Separation Model)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tämä ei ole Microsoftin luomaa tai suosittelemaa sisältöä. Lähettämäsi tiedot lähetetään lomakkeen omistajalle.

Microsoft Forms

Esimerkkejä proton 8.5. kehittämiseksi

OSA-ALUE 1

1	Muutos: esim. "Vastausaika on 14 päivää."
	Voisi alussa kuvata lyhyesti, mikä tämä kysely on, ja mistä syystä sellainen pitää täyttää. #kysely :
2	Uusi saate : "Tämän kyselyn on lähettänyt teille yritys X (yhteyshenkilö NN), koska rakennushankkeessa Y käytetään tuotteita (tarkenna:), joihin voi liittyä merkittäviä ympäristöön, työoloihin ja ihmisoikeuksiin kohdistuvia riskejä. Rakennushankkeen osapuolet – tilaaja, pääurakoitsija sekä muu toimitusketju – pyrkivät tunnistamaan ja vähentämään näitä mahdollisia vaikutuksia OECD:n ohjeiden ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden (UNGP) mukaisesti. Jotta voimme arvioida toimitusketjun riskitasoa, hankkeessa on katsottu, että teidän yrityksellänne – mahdollisena osatoimittajana – tulee olla riittävä ja luotettava käsitys oman toimitusketjunne alkuperästä. Lisäksi teillä tulee olla käytössä asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat, erityisesti jos toimitusketjuunne sisältyy raaka-aineita maista, joissa on kohonnut riski ympäristö- tai ihmisoikeusloukkauksiin. "
3	Muutos: "Vastauksia hyödynnetään toimittajien kestävyys arvioinnissa tässä hankinnassa. Niillä voi olla vaikutusta sekä hankintapäätökseen että mahdolliseen sopimuskauden aikaiseen yhteistyöhön." #kysely
4	Uusi saate: esim. "Mahdollisesti on tarvetta tehdä vielä tarkentavia kysymyksiä myöhemmin."
5	Uusi saate: esim. "Kyselyn vastaukset ovat kyseisen rakennushankkeen osapuolten ja toimitusketjun käytettävissä. Vastaukset tallentuvat kunkin osapuolen omiin tietojärjestelmiin, eikä niitä julkaista." #kysely
6	Uusi saate: esim. " Yrityksillä on erilaisia tapoja järjestää toimintonsa, ja niiden välillä voi olla huomattavia eroja siinä, mitä toimintoja hoidetaan itse ja mitä on alihankintan/ulkoistettu. Tästä syystä emme valitettavasti voi olla varmoja, että kyselymme on tavoittanut juuri oikean henkilön tai yksikön yrityksessänne. Tavoitteemme on saada vastaukset koko yrityksen tasolla – ei vain yksittäisen toiminnon näkökulmasta – jotta voimme koota tarvittavat tiedot yhdellä kyselyllä. Pyydämme siis, että vastaatte kyselyyn yrityksenä. Voitte kuitenkin halutessanne täsmentää, minkä toiminnon edustajana vastaatte."
7	Toiminnallinen kehitysehdotus: [Motivointik osa-alue 1] teksti on lähettäjän muokattavissa, ja esim. kyselyn merkityksen voisi halutessaan täydentää tai muuttaa. #kysely
8	Uusi saate: esim. "Vastausten on perustuttava yrityksen omaan luotettavaan tietoon eli vastaus ei saa olla esim. henkilökohtainen arvio vallitsevasta tilanteesta. Jos luotettavaa tietoa ei ole vastauksen tueksi, tulee valita EOS. Vastausta voi kuitenkin useassa kohtaa täydentää tällöin vapaalle tekstillä."

OSA-ALUE 2

9	Uusi saate: esim. "Kyselyssä mainitaan useita erilaisia standardeja, sertifikaatteja ja vapaaehtoisia sitoumuksia, mutta ne eivät edusta tilaajayritysten näkemystä siitä, mitkä työkalut ovat teidän organisaatiollenne tarpeellisia tai laadukkaita. Yksi vastaus voi siis riittää – määrä ei kerro toiminnan tasosta. Tilaajana emme odota, että otatte käyttöön uusia kestävyystyökaluja vain siksi, että ne mainitaan kyselyssä."
10	Uusi kysymys: "Kerro vapaasti miten yrityksesi hallitsee vastuullisuutta toimitusketjuissanne?" Pitkä tekstikenttä.
11	Uusi kysymys: esim. "Onko yrityksesi tehnyt jonkin seuraavista kestävyys liittyvistä arvioista: a) kaksoisolennaisuusanalyysi (ESRS vaikutus + taloudellinen; double materiality); b) Taloudellinen analyysi (TCFD taloudelliset ilmatoriskit, Financial materiality); c) Taloudellinen (TNFD taloudelliset luontoriskit; Enterprise value perspective) ja d) Vaikutus (GRI, vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön; impact materiality). Monivalinta + Muu.
12	Uusi kysymys valittujen kysymysten yhteyteen: esim. "Onko vastuaksenne kolmannen osapuolen varmentama?" Monivalinta: K, E, EOS. -> Valitse varmennuksen tyyppi: monivalinta...

OSA-ALUE 3

13	Uusi kysymys: esim. "Kerro tuotteitteisiisi liittyvien raaka-aineiden alkuperämaista niin paljon kuin tällä hetkellä pysyt, ilman että teet erillistä selvitystä toimitusketjun toimittajiltasi" Pitkä tekstikenttä.
14	Uusi kysymys: esim. "Onko toimitusketjuissanne ilmennyt - kyseisiin raaka-aineisiin / välituotteisiin liittyen - tullut teidän tietoonne vahvistettuja ympäristö-, ihmis- tai työoikeusrikkomusta tai vakavaa haitallista vaikutusta?" Pitkä tekstikenttä.
15	Uusi kysymys: esim. "Onko raaka-aineiden lähtömaiden ja teidän yrityksenne välillä toimintoja toimitusketjuissanne, jossa olette tunnistanee haitallisia vaikutuksia ympäristöön tai ihmisiin liittyen (tässä ei käsitellä ilmastonmuutosta!)" Tekstikenttä.
16	Muutos: numerot 10 ja 11 väärinpäin.
17	Muutos: Kysymys 15. Kysymystä voisi tarkentaa. Onko pyydetty prosenttiosuus yritysten osuus kaikista yrityksistä, vai kuparimäärän osuus kaikesta kuparista?

Kaikkiin osa-alueisiin liittyvää

18	Pilotointiin: Englannin kielinen käännös kun suomalaisesta versiosta on konsensus pilotoinnin alkuvaiheessa.
19	Määritelmät infonäppäimien(?) taakse suomeksi ja englanniksi:
20	- toimintamalli
21	- toimintaperiaate

22	- vastaava politiikka
23	- massatasemallin ja erillismallin kuvaukset (tarvitseeko selittää standardien sisältöä?)
24	- alkuperämaa
25	- mihin % viittavat (%-osuus tonneista/painosta/muusta materiaalin määräyksiköstä tmv.) #kysely
26	- yleisesti tunnettu riskimaa -käsite. Uusi saate: "Riskimaalla tarkoitetaan valtiota, jotka julkisista lähteistä saatavien ympäristö-, työ- ja ihmisoikeusindeksien perusteella on korkea riskiluokitus (esim. #KIRAriskDD $\geq$ 60); tai esim. EU:n / OECD:n / YK:n julkaisema arvio riskimaista."
27	Pilotointiin: Pistetytys erilaisille vastausvaihtoehdoille? Ajatus: pilotoinnissa tehdään kun saadaan vastausmateriaalia pisteytyksen tueksi.
28	Uusi kysymys: Kyselyn loppuun kysymys, esim. " Kuinka kohtuulliseksi tai vaivalloiseksi koit vastaamisen?" Likert 1-10. 10 kohtuullinen ja 1 erittäin työläs.

Erityiset nostot kyselyn vastaajilta

29	Pohdittavaa saatteen kehittämiseksi: Kuka lähettää kyselyn ja kenelle? Kuka on oikea taho vastaamaan ja kenen toiminnasta oikeastaan halutaan kysytty tiedot? Kysely on melko tarkka, joten sen päätyessä väärälle taholle ei todennäköisesti saada niitä vastauksia, joita oltiin hakemassa, koska vastaaminen vaatii paljon osaamista. Joissain hankinnoissa hanke voi lähettää kyselyn suoraan valmistajalle. Toisissa tuoteryhmissä valmistaja ei välttämättä ole toimitusketjussa kovin lähellä hanketta. Sähköurakoitsija saattaa hankkia tuotteen joltain tukkuliikkeeltä ja itse urakoitsijalla on hyvin vähän ymmärrystä kysytyistä aiheista tai hän saattaisi vastata niihin oman yrityksensä osalta. Oikea taho lähettämään tämän tason kyselyn tässä tapauksessa saattaisikin olla tukkuliike valmistajalleen. #kysely
30	Lisäys saatteeseen: Millä kriteereillä kontrollipiste valitaan? #kysely
31	Toiminnallinen kehitysehdotus: Jos vastaaja on jo aiemmin vastannut samaan kyselyyn (jossain eimmassa kilpailutuksessa), olisi kätevää, että kyselyyn ei tarvitsisi vastata uudestaan. Olisi kätevää jos voisimme luoda tietokannan, jonne vastaukset tallennettaisiin. Vastaaja voisi kuitata kyselyn antamalla referenssinumeron aiemmin antamiinsa tietoihin. #kysely
32	Selvennös saatteeseen kenen puolesta vastaaja oikein vastaa: Vastauksia pyydetään tässä tuotteen valmistajalta. Usein tuotteita myyvät tukkurit tai muut paikalliset toimijat, eivät suoraan tuotteiden valmistajat. Jälleenmyyjä joutuisi siis käytännössä lähettämään kyselyn eteenpäin valmistajalle tai vastaamaan toimittajan puolesta. Kyselyyn olisi hyvä lisätä kuka vastaa, mistä organisaatiosta ja vastaako hän oman organisaationsa osalta vai jonkun muun puolesta. Kysely lienee tarpeen tehdä myös englanniksi, mikäli valmistaja on Suomen ulkopuolella ilman suomenkielistä henkilöstöä. #kysely
33	Uusi saate: "Lähettäjän yhteystiedot" (täsmentää mikä taho hankkeesta on kyselyn lähettäjänä). #kysely
34	Pohdittavaksi: Jos tämä tulisi meille tukkurina ja kyseessä olisi brändituote, niin jäisin miettimään onko C yhteydessä myös varsinaiseen valmistajaan itse. Tarkennetaanko tuote jossain vaiheessa tai onko sille edes tarvetta/esim. erillinen liite? Kaapeleitakin on monenlaisia. #kysely
35	Pohdittavaksi: Organisaationi hankinnat tehdään julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön mukaisesti, ja tämän tyyppisen kyselyn linkittäminen niihin liittyviin prosesseihin vähän mietityttää. #kysely Ehdotus: Voisi olla perusteltua, että organisaationne edistäisi Suomen lainsäädännön kehittämistä siten, että julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö sallii ympäristöön, työoloihin ja ihmisoikeuksiin liittyvien kriteerien huomioimisen hankintaehtona – siinä laajuudessa kuin Suomi on niihin sitoutunut kansainvälisissä sopimuksissaan. Käytännön tasolla kestävyyskriteereitä ei ehkä alkuvaiheessa tulisi käyttää tarjoajien vertailuperusteina, vaan ennemminkin niin, että valittu toimittaja sitoutuu osallistumaan toimitusketjun kohdennettuun ja riskeihin perustuvaan huolellisuusprosessiin sekä osoittamaan osaltaan siihen liittyvän vastuullisuuden.
36	Toimittajavalinta on selkeästi yleisiä toimintaperiaatteita, mutta alkuperämaiden ja sertifikaattien osalta jäin miettimään koskeeko kysymys juuri sitä tuotetta mistä kysytään vai laajemmin. Ja tässäkin mietin onko ajatus lähteä selvittämään (koska tukkurilla tietoa ei välttämättä ole ja tuotteille voi olal useita toimittajia, jotka voivat vaihtuakin) alkuperämaita vai vastata ettei tiedä, jso ei tiedä. Yleensä tietysti asiakkaalle halutaan selvittää kaikki tarpeellinen, joten kynnys vasta EOS on aika korkea. #kysely
37	Pohdittavaa: Joissain sertifikaateissa voi olla huomioitavaa onko toimittajalla yritystason sertifiointi vai kattaako sertifiointi juuri kyseisen raaka-ainerän. #kysely
38	Pohdittavaa: Riskimaiden listaamisessa sama mietintö, tätä ei tukkuri välttämättä tiedä kysymättä omalta toimittajalta, koska tilanne voi muuttua. Sekin on mietintö onko tukkuri oikea kontrollipiste , mutta toisaalta ei asiakasta haluat ohjata aiemmalle portaallekaan, eli halu on selvittää itse. #kysely
39	Pilotointiin: Nousee kysymys, miten tästä osiosta saatavaa dataa arvioida tulkita huolellisuusvelvoitteen täyttymisen suhteen, esim. mikä on riittävä taso / hyvä taso? #kysely